

veka, ktorý je jeho nositeľom: *Čože sa hnev váš búri a srdí / na reči rodnej sladké výlevy!* (Ohlasy).

Metafora sa môže prelínať aj so symbolom a alegóriou: *Prid' holubica biela, prid' nebeská! / zatrepoc krídelcom zakrvaveným, skrvaveným od krahulcov – jastrabov, / krídelcom mieru a viery božej!* (Svätomartiniáda). V týchto veršoch ide o spojenie symbolov (holubice a krahulca) do alegorického obrazu (skrvavenie holubice). Centrálnym bodom celého obrazu je metafora *krídelcom mieru a viery božej*, ktorá synekdochicky vychádza zo symbolu holubice.

Zmysel metafory Sládkovič dotvára aj za pomoci prirovnania: *Duše tie tvrdé, čo pri mne leznú, / ako nilske krokodíly* (Milica). Stretneme sa aj s prirovnaním metafory k ďalšej metafore: *zvrie v prsiach, ako keď vrele maslo / vadí sa s vodou studenou* (Milica).

Sládkovičova metafora je predovšetkým prienikom k podstate vecí, prostriedkom poznania – videnia, je okom duše. Na jednej strane je pomenovacím aktom a výrazom citu, výrazom duše, na druhej strane je vyjadrením myslenia a filozofie autora, vyjadrením letu ducha.

#### Literatúra

- HEGEL, G W F.: Estetika 1 Bratislava 1968.  
HEGEL, G W.F.: Estetika 2 Bratislava 1970  
KOCHOL, V. Poézia štúrovcov. Bratislava 1955.  
KRAUS, C. Andrej Sládkovič. Martin 1972.  
ŠMATLÁK, S.: Dve storočia slovenskej lyriky. Bratislava 1979

Ukážky sú citované z knihy

SLÁDKOVIČ, A. Dielo 1, 2 Bratislava 1961.

### Rozprávkové štruktúry poviedok z projektívneho psychologického testu

Tatiana Mišuková-Berchbuhlerová

Psychologický inštitút, Zúrišská univerzita

#### Otázky

Obsahom mojej diplomovej práce, z ktorej v príspevku vychádzam, je analýza poviedok z projektívneho testu *Thematic Apperception Test*, ich tré-

denie podľa blízkosti ku klasickej rozprávkovej štruktúre a súvis medzi rozprávkovou podobou poviedky a vekom pokusnej osoby, ktorá ju rozprávala. Ostáva mi vysvetliť, čo je tematický apercepčný test, o akú definíciu rozprávkovej štruktúry som sa opierala a ako to všetko súvisí s vývinovou psychológiou.

#### Projektívny test *Thematic Apperception Test (TAT)*

V tematickom apercepčnom teste sa predloží pokusnej osobe séria obrázkov s výzvou porozprávať ku každému obrázku krátku poviedku – ide nielen o opis, ale aj o dej. Obrázky chcú aktivizovať vnútorný vzťah k určitým témam.

V mojej štúdii som spracovala archívny materiál Psychologického inštitútu Zúrišskej univerzity, kde v roku 1988 testovali 127 osôb vo veku 10 až 28 rokov. Každá z nich pracovala s desiatimi obrázkami, takže som mala k dispozícii 1270 improvizovaných, krátkych poviedok. Príspevok prináša závery výskumu, ktorého predbežné výsledky boli publikované v zborníku VARIA III (Mišuková, 1994, s. 38–43).

#### Štruktúra rozprávky

Pre definíciu rozprávkovej štruktúry som použila *Morfologiju skazki* Vladimíra Proppa (1928, 1971). Podľa neho ruská ľudová rozprávka pravidelne pozostáva z reťaze vždy tých istých udalostí a vystupuje v nej v sedem postáv:

1. hrdina alebo hrdinka
2. škodca
3. vysielajúca postava
4. darca
5. pomocník
6. hľadaná postava
7. falošná hrdinská postava

Udalosti v rozprávke (Propp: funkcie) sú činy týchto siedmich postáv:

1. poškodenie alebo nedostatok
2. vyhlásenie/ vyslanie
3. rozhodnutie hrdinskej postavy
4. odchod hrdinskej postavy
5. skúška
6. reakcia hrdinskej postavy
7. odovzdanie čarodejného prostriedku